

Izhaja vsakih štirinajst dni vsak drugi torek in stane po pošti ali na dom pošiljan za celo leto

80 kr.

Za tuje drž. več poštni stroški.

„Soča“

z „Gosp. Listom“ in „Primorcem“ stane na leto 5 gl. 20 kr.

PRIMOREC

Oglasi se plačujejo za tritopno petit-vrsto: enkrat 8, dvakrat 7 in trikrat 6 kr., večkrat po pogodbi. Vsa plačila vrše se naprej.

Posamične številke po 3 kr. Uredništvo in upravnštvo je v Gosposki ulici št. 9.

Rokopisi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik A. Gabršček. — Tiska „Goriška tiskarna“ A. Gabršček (odgovoren Josip Krmpotič).

O gojitvi značajev.

(Govoril pri zborovanju učiteljske „Zaveze“ v Opatiji dne 20. avgusta l. 1896. g. Fr. Praprotnik).

Beseda „značaj“ se kaj mnogovrstno rabi. Zemljepisec govori o značaju pokrajin, narodopisec o značaju narodov, naravoslovec o značaju večjih in manjših naravoslovnih skupin, zgodovinar o značaju te in one zgodovinske dobe, zgodovinska dogodka, jezikoslovec o značaju posameznih jezikov. Vsi ti kažejo in povdajajo v takih slučajih posebno očitne in značilne znake, ki tako močno prevladujejo, da ostane vse drugo nekako prikrito in bolj v ozadju. Ako pa posebno očitnih znakov ni zaslediti, tedaj pravimo, da ta in ona pokrajina, zgodovinskega doba itd. nima pravega značaja. Življenjepisec nam kaže in predstavlja človeka v vsem njegovem dejanju in nehanju, ter nam ga slika kot značajnega, ako to njegovo dejanje in nehanje izvira iz npravstvenih načel, ako pa načela niso npravstvena, tedaj tudi njegova dejanja niso npravstvena. V prvem slučaju govorimo o npravnem, v drugem pa o nenravnem značaju. Le npravni značaj je pravi značaj, nenravnega značaja pa sploh ni značaj. Značajen človek odlikuje se po svoji odločnosti, stanovitnosti, redu, njegove misli in želje teže vedno po istem smotru, da izvršuje npravstveni zakon. Neznačajnik pa je lahkomišeln, neodločen, nestanovit, nezanesljiv itd. Dostikrat se kaže prava značajnost tudi zvunajno. Hoja značajnega človeka je sigurna in krepka, oko mu je mirno, lice je prikupljivo in veličastno, govor njegov pa je jasen in odločen. Vse nasprotno pa lahko opazujemo pri neznačajniku. Obče znano je tudi, da se dostikrat iz rokopisa sklepa na značaj dotičnika. Plemenit značaj izvira iz trdnega prepričanja in krepke volje storiti vedno to, kar je lepo in dobro: podlaga plemenitemu značaju so plemenita načela, ki vodijo vse človeško početje. Teh načel se značajen človek drži, od njih ne odjenja nikdar in nikakor in bodi, da ima še toliko ovir premagati. Človek, v kojem so se le-ta načela dovolj utrdila, išče in se bori vedno za resnico in pravico, vse njegovo življenje je krepkostno, vsako njegovo dejanje npravstveno. Dušeslovje pa pravi, da značaj ni drugega, nego neka vstrajnost v vsem hotenju in dejanju, le-to hotenje in dejanje pa je podrejeno praktičnim načelom, in ta praktična načela podrejena so zopet najvišjemu načelu. Ako je vsebina teh praktičnih načel npravstvena in ako velja kot najvišje načelo, sklep, npravstveni zakon, kojega nam narekuje vest, vedno izpolnjevati, tedaj je značaj v resnici nraven, ako pa le-ta načela niso npravna, tedaj tudi značaj ni nraven in človek tega nenravnega značaja končno sam seboj popolnoma propade.

Ako bi pa hoteli bolj razumno in bolj poljudno govoriti, kakor je to v ljudski šoli potrebno, tedaj bomo rekli, da je značaj neka skupina vseh lastnosti, ki v človeku tako prevladujejo, da celo njegovo dejanje in nehanje vodijo. So-li te lastnosti lepe, tedaj ima dotičnik lep značaj, so-li pa slabe, tedaj je tudi njegov značaj slab, ali kakor pravimo, tak človek nima značaja, on je brez značajnejš.

Smoter in vrhunec vse odgoje je in mora biti, odgojiti po vsem krepkostnega človeka. Krepkost je najvišji smoter vse odgoje, vsi drugi smotri so le postranski. Človeka navdihniti z duhom prave krepkosti, tako, da

je on nje popolnoma prešinjen, da išče v njej svojo moč, svojo slavo, svojo radost in veselje, to je največja umetnost, pa tudi najsvetejša naloga vse odgoje in največja zasluga tako za posameznika, kakor za človeštvo sploh. Kreposten človek je uzor človeka, on je pravičen pošten, dobrosrčen v vsem svojem početju, kaže neko vzvišeno plemenitost, on je čez vse vesten v dopolnjevanju svojih dolžnosti. „Kreposten človek je tako odličen po svojem značaju, tako blag po duhu, tako velik po srcu in vsled vzvišenih svojih načel tako nezavisen, da nikomur ne odreka resnice in pravice, ljubezni in modre svobode“, pravi škof Dupanloup.

Značajen človek je velik, požrtvovalen in neomahljiv rodoljub, ki vstrajno dela za blagor in srečo svoje domovine, svojega naroda, ter se v tem oziru ne straši ne truda, ne preziranja, ne nevaležnosti in tudi ne zaničevanja; njega ne vodi nikdar slavo-hlepčnost in ne sebičnost, temveč najčistejša ljubezen do svojega doma in ljudstva; obema koristiti po svojih močeh mu je največje veselje, najslajša zavest, najsvetejša dolžnost. Značajen človek izkazuje svojemu bližnjemu povsod največjo ljubezen, on stori dobro zato, ker tako ukazuje npravstveni zakon, on ne išče pri tem ne časti in slave, še manj pa odlikovanja in poplačila. Kakor skala v sredi razburjenega morja, tako stoji človek značajen v sredi viharnega sveta: njih se drži, od njih ne odjenja, in bodisi tudi, da mu je za-nje žrtvovati življenje. Po vsej pravici se mora torej reči, da je kreposten, plemenit in možat značaj vse odgoje. Le tak značaj daje človeku pravo veljavo, le on čini pravega moža, le v krepkostnem značaju se nam kaže v nebeskem svitu božja podoba v človeku. (Dalje pride).

Goriške novice.

* **Taka je pravica v Gorici.** — V zadnjem „Primorcu“ smo povedali, kakó je komisar Resen odpovedal Slovincu prostor za kostanj, ker pošilja otroke v slovensko šolo. — Avstrijski podanik torej ne dobi prostora v Gorici, dočim bo pekel kostanj italijanski podanik tik Orzana v Gosposki ulici. — Ali niso to hujše nego turske razmere?! Pa še hoté, da bomo mirni in krotki!

* **Sadna trga v Št. Petru in v Pevmi.** — Z ozirom na pristransko ravnanje magistratovih plačancev na sadnem trgu goriškem nam piše rodoljub: „Ali bi ne bilo mogoče ustanoviti sadni trg v Št. Petru za vso vipavsko stran, v Pevmi pa za Brda? Uverjen sem, da bi pripravili vse sadjarje do tega, da bi v mesto niti ne nosili več sadja. — Ali to reč naj bi vzele za druge v roke, da bi le udje smeli kupčevati na teh trgih. Takó bi ostala vsa sadna kupčija v naših rokah. Za druge bi imele vrhu tega več veljave in ugleda v tujini nego ga imajo največji laški prekupci“.

* **Kakó smo priprosti.** — Neki Slovinc nam piše: „Kupil sem nekaj blaga pri slovenskem trgovcu; ker moram dati račun o kupljenem blagu društvu, sem zahteval tudi pisan račun. Ali kaj sem dobil? Na koščeku papirja, odtrganem kar z roko od večjega kosa, je bilo s svinčnikom nekaj popisano, da sem komaj pretuhtal, kaj je napisano! — Ali nima dostojnega tiskanega računa, kakor se spodobi zlasti za trgovca v mestu? Glejmo nekoliko tudi na zunanost!“

* **Slovenski stariši** v župniji sv. Ignacija so silno razburjeni, ker bajé g. kaplan Budin zapusti Gorico, kakor je povedal župan Venuti v seji starestinstva. Gospod Budin je prvi duhovnik, ki je nekoliko poskrbel tudi za slovenske otročiče ob nedeljah, kakor skrbé drugi za laške, a zató se bo moral pokeriti in — iti, ker takó hoče lahonska svojat! Namesto da bi poklicali na odgovornost g. Nanuta za drzno umešavanje v cerkvene posle druge župnije, — bo moral g. B. iz Gorice! Slovinci v Gorici niti v cerkvi nimamo enakopravnosti! Povsod nas pritiskajo, kjer le morejo. Lepa hvala!

* **Porotniki** za prihodnje zasedanje (19. okt.) so že izzrebrani. Med 45-timi je celih 14 Slovincov! To je sad nezakonito sestavljenega letnega imenika! — Vendar bo prihodnjič mogoča čisto slovenska porotna klop, kar zadnjič ni bila. Seveda mora vsak Slovinc narediti svojo dolžnost: porotniki, da ne prosijo oproščenja, zastopniki slovenskih strank pa, da odklanjajo laške porotnike. Storititi treba vse možne korake, da dosežemo čisto slovensko porotno klop, za kar gre eno naših glavnih prizadevanj. — Slovenski obtoženci naj si izvolé le slovenskih zastopnikov.

* **Drobiž.** — V Podturnu v Gorici je strela raznesla neki dimnik; druge nesreče ni bilo. — V Volčah je zgorel nekemu finančnemu nadstražniku 2½ leti star otrok. —

* **„Ruska“ zastava** je začela strašiti tudi v uredništvu pobožne „Eco del Litorale“. „Ruska“ zastava, to je strašno! Pobožni gospodje so se kar prekrizali, ko so čitali v „Corrieru“ novico, da je nekdo razobesil belo-modro-rdečo trobojnico. — In ta list se vidi še v marsikateri slovenski hiši!

* **V „Slogine“ zavode** se je vpisalo veliko otrok; v treh otr. vrtilih jih je nad 150; v razredih nad 490; v višjo žensko obrtno šolo 24 deklic. — Deška obrtna šola bo imela letos tudi pripravljani tečaj in dva razreda. — Evo zopet napredek! Slovinci, podpirajte društvo pri takem delovanju.

* **Prošnja domobrancem.** — Vojaške vaje so končale! Že od Čakovca na Ogerškem smo dobivali poročila, kakó neusmiljeno so nekateri častniki postopali z moštvo. Vse možne psovke so švigale našim ljudem na ušesa, da človeka kar krv šine v glavo, ko sliši le pripovedovati o njih. Jako gosta psovka je bila tudi „ščavo“, s katero so častili naše vojake, ki so se v neznošnih razmerah mučili za to državo! — O takih kričečih odnosajih ne bomo molčali, marveč govorili jasno in glasno besedo. Da bodo pa naša poročila točna in popolna, prosimo vse domobrance, ki so bili zasramovani in žaljeni, naj nam natančno opišejo, kakó se je to godilo.

* **Knjižnica za mladino.** — Izšel je že 21. snopič; prinaša zbirko izbranih pesmic „Pisanice“, katere je spisal znani pesnik g. E. Gavgl, mestni učitelj v Ljubljani. Cena trdo vezanemu snopiču 25 kr., za naročnike pa le 20 kr. — Vsaka slovenska rodbina, ki ima otroke, bi morala biti naročena na to knjižnico, ki izhaja redno vsak mesec in prinaša prav obilo primerne berila naši mladini. — Ako se mladeži priljubi čitanje, je že pridobljena za nadpoln napredek. Vsaka šola bi morala imeti vsaj po dva iztisa.

* **Stariši!** — „Slogini“ zavodi se vedno sprejemajo vaše otroke, da jih vzgojé takó, kakor veleva Bog! — Male otrociče od 3 do 6 let vpisite v otroške vrte, ki so pod Kapelo, v ulici sv. Klare in Barzellini. — Otroke od 6—14 leta sprejema osemrazredna ljudska šola. — Dečke nad 14 let, ali tudi malo mlajše, sprejema obrtna šola; deklice v enaki starosti pa višja deklška šola v ulici Barzellini! — Ne zamudite te lepe prilike in vpisite svoje otroke v te šole!

* **Prošnja do usmiljenih Slovencev.** — Poročali smo, da 26. avgusta je nastal ogenj v hiši št. 1. v Kapucinski ulici. Dvema slovenskima rodbinama je pogorelo skoro vse pohištvo; obe rodbini ste slovenski. Toda jedna pošilja otroke v laške šole in je takó za Slovence izgubljena; druga pa je veskozi narodna, kajti otroci so v slovenskih ljudskih in srednjih šolah. Za prvo so Lahi zbrali precej darov, za slovensko rodbino se nikdo ni pobrigal; poleg škode in žalosti mora zdaj slišati vsak hip se zbadanje: „Glejte, kaj vam daje vaše slovenstvo!“ — Škode je okoli 300 gld. Kdor le more, naj kaj pomaga, kajti ta rodbina zasluži naše podporé. Darove sprejema naše uredništvo; objavijo se v „Soči“ in Primorcu“. — Odpri srce, odpri roké, sirotam olajšuj gorjé!

* **„Goriška ljudska posojilnica“** napreduje zares čudovitimi koraki. Lani je imela celo leto 255.000 gld. prometa, a letos ga ima do danes že 356.127 gld. 79 kr. Ako pojde v tej meri do konca leta, bo prometa letos skoro pol milijona gld. — Posojilnica je sklenila zadnje mesece veliko prav izdatnih posojil na vknjižbo. Ker delajo vse uradniki brezplačno, se omejujejo stroški pri vknjižbah skoro le na koleke in pristojbine. To je uzrok, da se oglašajo prosilci v veliko večji meri nego prej. — Ali hranilne vloge ne prihajajo v isti meri, kakor rastejo prošnje za posojila. Takó je posojilnica naprimer odbila jedno prav dobro stranko, ki je vprašala 25.000 gld. — Kdor ima torej denar v drugih zavodih ali doma, naj ga prinese, ker posojilnica daje se vedno 4½% obrestij. Svoji k svojim! Posojilnica je naša nada za prihodnost slovenskega življa v Gorici, od česar pa bo imel velik hasek ves narod. — Kmalu se preseli posojilnica v hišo, katero je kupil poseben konsorcij, v ulici Vetturini št. 9. (za gostilno „pri zlatem angelju“). Imela bo pri tleh na levo tri lepe sobe. Evo napredek, ki mora veseliti vsako rodoljubno srce!

* **Trije Slovenci pod ključem.** — Po mestu se je raznesla govorica o nekem ravsu v nedeljo zvečer, pri katerem je bil ranjen v Gorici splošno ne najbolj znani težak Ant. Berginz detto „Klinz“. Po naši verodostojni poizvedbi se je zgodilo tako-le: Pet Slovencev se je sprlo mejsebojno radi litra vina in so reč živahno razpravljali na solkanski cesti. V njih prepir se je umešal nepoklican zgornji A. Berginz in po malem besedovanju je bil težko ranjen na desni prsni strani. Kdo ga je ranil, še ni znano. Osumnjičeni so dejanja največ A. V. in A. B. ter S. P. kot pomagač, ki so pod ključem in izročeni državnemu pravdnstvu na daljne uradovanje. Pri tej reči je popolnoma izključena politika in narodnost. Ranjenec je v bolnišnici; upa se, da okreva.

* **Pouk na glasovirju** in v glasbi bo dajal od 1. okt. naprej g. Andrej Vogrič, doslej pevovodja v Tolminu, ki se preseli v Gorico. Mož je nadarjen glasbenik; dovršil je orgljarsko šolo v Ljubljani. Pri „Sokolu“ poučeval bo petje; enako St. Andrežu, kjer začnemo letos pridno nadaljevati, kar smo lani morali prenehati.

* **Stariši na deželi, pazite na otroke.** — Neki gospod nam poroča, da bi se bila lahko zgodila velika nesreča pri biljskem pokopališču prošli teden. Proti sedmi uri zvečer je dirjal proti Gorici voz mimo biljskega pokopališča; ko je bil voz v najbržem letu, hotel je prestreči cesto neki pet ali šestletni otrok, a je pri tem padel uprav na sredi ceste. Lé prisotnosti voznikovega duha in odločnosti se je zahvaliti, da je ustavil voz le eden korak pred ležečim otrokom. V slučaju, da bi mu tega ne bilo mogoče storiti, ne-

sreča bi se bila zgodila gotovo. Kdo bi bil tega kriv? Največ seveda stariši, ki pusté otroke na ulici brez nikakega nadzorstva. Pozor torej stariši!

* **Vzgleden dijak** bi prevzel poučevanje gimnazijcev do 7. razreda. Kdor potrebuje dobrega pomočnika, naj se čim prej oglasi.

* **Opozarjamo somišljenike na deželi**, da ne naša tiskarna in tudi ne gosp. Ant. Jeretič nista poslala na deželo še nikakega potovalca, ki bi bil pooblaščen v njiju imenu sprejemati naročila kolikor za tiskarska dela toliko za šolske in druge potreščine. Pač pa je odpotoval iz Gorice na deželo mož, ki zastopa sicer slovensko tvrdko, a ponuja blago, izdelano v taborju naših nasprotnikov. Vsa naročila, prosimo, poslati nam naravnost.

Duhovske in cerkvene novice. — V Biljano pride za kaplana č. g. K. Maghet. — V Gabrije pride za kurata preč. gosp. A. Bratina. — V Lokovec pride za kurata preč. g. V. Mežan. — V Kanal za kaplana č. g. L. Pečenko.

V Logu pod Predelom so imeli ponovitev sv. misijona.

Na Sv. Gori je služil novo mašo č. g. R. Barbieri.

Na Gradu pri Mirnu so imeli 20. t. m. novo mašo, katero je daroval domačin č. g. J. Ferfolja iz Rupe. Vas je bila primerno okrašena, ljudstva pa prav mnogo. Duhovnikov je bilo dvanajst. — Pri slavnostnem obedu novomašnika so se gospodje spomnili tudi slovenskih šol in slov. Alojzijevišča v Gorici. Nabrali so 22 gld., katere se razdeli na polovico.

V Biljah so imeli 17. t. m. sv. birmo in posvečenje prenovljene cerkve. Vas je bila vsa v majih in zastavah. Slavnost je trajala 6 ur. Propoved je imel dekan preč. g. A. Hvalica. — Občina je postavila slavolok, kjer so pričakovali in sprejeli prevz. knezonadškofa.

Deputacija županov goriškega okraja pri grofu Badeniju. — Dornberški župan g. Ferd. Perozzi je nagovoril ministra takó-le (slovenski):

„Vaša Prevzišenost! Visokorodni gospod! Župani in podžupani goriškega okraja si štejemo v izredno čast, da moremo pozdraviti na svoji zemlji, v svoji sredi prvega svetovalca presvite cesarske krone. Vaš pohod, katerega smo se iz srca razveselili, naj bo srečen začetek boljše bodočnosti v gmotnem in narodnem oziru v naši deželi. V to ime ponavljam v imenu navzočih in v imenu vsega okraja: Dobro došli!

(Nadaljeval je nemški): Na ta kratki pozdrav si dovoljujem najiskrenejše zahvaliti Vašo vzvišenost za vladino predlogo, s katero je bila zagotovljena zgradba krajevne železnice Gorica-Ajdovščina. Mi vemo, kajti naša državna poslanca sta nam povedala, da se imamo zahvaliti za to železnico v prvi vrsti Vaši vzvišenosti, še posebej za to, da je bil znižan prispevek interesentov za 100 000 gld., s čemur je bila omogočena izvršitev te naše vroče želje. Prosimo, da bi se pričela graditi železnica, če mogoče, že na jesen ali na zimo, in sicer zategadel, ker bo trgatav, ki daje glavni dohodek tega okraja, vsled neprestanega deževja le nezatna, da se je bati bede, ako ljudstvo ne dobi zaslužka pri javnih delih.

V politiskem oziru smo mi Slovenci na vseh poljih poniževani in tlačeni. V vseh strokah javne uprave veje nam neprijazna sapa. Z nami se postopa slabše nego pred tridesetimi leti v kljub velikemu napredku našega jezika in naše ljudske šole. Posebno velja to za okrožno in porotno sodišče. Slovenski obtoženci se sodijo v laščini. Slovensko dvetretjinsko večino nadvladuje laška tretjina, in to le vsled nezakonito sestavljenega porotnega imenika. Prosimo v imenu zatiranega prebivalstva, naj bi Vaša vzvišenost uvedla potrebne premembe v našem sodstvu. (Grof B. se je čudil takim pritožbam. Govornik mu je omenjal v dokaz imenovanja sodnega osebja v naših krajih).

Še nekaj imamo na srcu, vzvišenost. Prošnjo namreč, da blagovolite ves Svoj vpliv napeti na to, da se predrugeči domovinska postava v prid kmečkim občinam.

V šolskem pogledu prosimo, da bi se uvedle vspeorednice na tukajšnji državni gimnaziji, da bi mogli prestopiti otroci iz ljudskih šol naravnost na gimnazijo, kar se zdaj ne godi.

Zapuščeni in zatirani smo brez prijatelja in zagovornika, nasprotno pa imajo naši italijanski sodeželani povsod najgorečnije podporne in pokrovitelje. Na Vašo vzvišenost, na prvega svetovalca krone in na vitežkega sina nam bratskega vitežkega naroda zidamo svoje nade.

Vzvišenost, pomagajte nam, rešite nas, in Vaše ime bodo imenovali najpoznejši rodovi s častjo in hvaleznostjo“.

Kakošni so bili odgovori ministra in sploh razgovori med gornjim govorom in po njem, ne bomo naznanjali javnosti. Le toliko lahko rečemo, da smemo biti z deputacijo naših županov povsem zadovoljni.

Naša sodišča. — Notar g. J. Kavčič je poslal v Gradišče slovensko vlogo; sodišče jo je vrnilo stranki brez sleherne opombe in rešitve, dasi je zakon, da vsaka vloga se mora rešiti takó ali takó. Vloga je romala s pritožbo na višje sodišče, ki jo se-le vroči sodišču v Gradišču. Da jo pa to sodišče reši v laškem jeziku, to je gotovo, ker tako prakso podpira samo višje sodišče. Ali — enako naj bi delala slovenska sodišča v deželi! Tudi nemške in laške vloge bi potemtakem morala reševati v — slovenščini! Zob za zob!

O goriškem okrajnem sodišču se slišijo tožbe vsak dan. To sodišče sicer rešuje slovenske vloge tudi v slov. jeziku, ali z apisi niki so vsi laški. To je nezakonito! — Zemljeknjižni spisi se vročajo strankam z laškimi vročilnimi listi! Te dni je šla na ministerstvo pritožba v tem oziru, ker zavračanje ni nič pomagalo!

Višje deželno sodišče rešuje civilne pritožbe v laščini, a ob enem naloži prvi instanci, naj izdá stranki slovenski prevod. Kolika muka je to za sodnika prve instance! — Ali konečno je to vendarle prevod, kar dobi stranka v roke! Kdo jamči za točnost prevoda?! — Zategadel se je bil dr. Stanič pritožil na najvišje sodišče in zahteval, da mora višje deželno sodišče samo reševati slovenske vloge v slovenskem jeziku. Ali najvišje sodišče je potrdilo dosedanjo prakso! Gospodje so se gotovo zbalí, da bi ob enem obsodili tudi — sebe, ako bi ugodili pritožbi. Opozarjamo na ta slučaj gg. državne poslance.

Cerkljanska Čitalnica imenovala je na obnem zboru dne 20. januarja dr. A. Gregorčiča, državnega in deželnega poslanca, svojim častnim članom. Dne 21. t. m. izročil je Čitalnični predsednik g. Vekoslav Ravnikar novemu članu krasno diplomo, povsem delo domačih rok. — Ob okvirju, sestavljenem iz dveh vstričnih kosov, vije se na leví vinska trta z grozdem, na desni pšenično klasje, spodej oljkini vejí z jagodami, zgorej hrastovo perje s sadom. V sredi zgornjega dela svetila se pozlačena križ in sidro, v sredi spodnjega dela pozlačeni začetnici A. G. — Diploma je ukusno opravljena po sestavi, risariji in barvah ter nosi napis: „Narodna Čitalnica v Cerknem imenuje prečastitega in veleučnega gospoda dr. Antona Gregorčiča svojim častnim članom“. — Pod tem napisom in podpisom narisano je Cerkno s cerkvijo in okolico, obdano z raznim kmečkim orodjem in poljskimi pridelki. Ob straneh visita od srede navzdol okraska z rudečimi jagodami; dva trakova nosita pozdrav novemu članu. Vse to objema dvojin, podolgast in voglat obod, umetno delo, ki hvali svojega delavca. — Naša tiskarna je uprav končala tri diplome po naročilu bovškega županstva za visokor. gg. Alfreda grofa Coroninija in Miroslava grofa Marenzi-ja ter veleč. g. dra. Antona Gregorčiča.

Pust v septembru. — Da so spravili trgovskega pomočnika g. Severja iz Gorice, so potrebovali le 40 podpisov „dei gioviní freschi“; da bi pregnali iz Gorice slovenskega duhovnika č. g. Budina, so prisleparili nad 600 podpisov „dei fedeli parrocchiani“. Zdaj je pa na vrsti — Andrej Gabršček, katerega je proglasil „Corriere“ za „najhujšega sovražnika Lahov“, toda zanj

je treba najmanj 2000 podpisov, po nimenju nekaterih modrih glav pa 6000. — In res nam pripovedujejo, da tekajo različni plačani agitatorji po mestu in nabirajo podpise; pravijo tudi, da nabiralci so magistratovi služabniki ali vsaj najeti od njih. — Kedar bo 2000 podpisov, tedaj pa hajd iz Gorice! Za vse je že preskrbljeno! „Goriško tiskarno“ dobi v nagrado oni, ki dobi največ podpisov; mesto „Soče“ bodo tiskali „Eco dell' Alpi Giulie“; starosta „Goriškega Sokola“ postane sam župan Venuti itd. — Pametni ljudje se od srcá smejejo tej „pustni burki“ v septembru, norci pa se radujejo in so ponosni na to svojo „ženjalno“ iznajdbo, kakó se spravi iz Gorice lahko tudi posestnik in davkoplačevalec II. razreda. In takó skrbé naši Goričani za originalne zabave, da bi se tuji ne dolgočasili in ne ušli kam drugam, kjer uganjajo pusta le od sv. Treh Kraljev do pepelnice.

D o s t a v e k. V petek smo izvedeli v s e b i n o okrožnice, katero nosijo podpisavat. V njej pravijo, da Slovenci so bili vedno znani kot mirno in krotko ljudstvo (kajpak, po takih lepih časih se jim cedé sline! Uredn.), ki je v miru živelo z Italijani, dokler ni prišel v Gorico Andrej Gabršček, kateri v svojih listih neprestano hujska Slovence proti Lahom takó, da zadnjim kmalu ne bo več prestatu v Gorici. Da se vrnejo v Gorico zopet tisti lepi stari časi, naj se odstrani Andrej Gabršček iz Gorice. To je modra vsebina te zeló „kunšno“ sestavljene okrožnice. Podpisal jo je baje tudi „prvi slov. tiskar“ A. Obizzi, ki je sedaj dal v najem svojo prvo slovensko tiskarno dvem Lahom. — Zabave torej dovolj!

Vipavska železnica. — Ministerski predsednik grof Badenij je dejal deputaciji slovenskih županov, da vlada nima nič proti temu, ako bi se začela graditi železnica še to zimo. — Onih 50.000 gld. je zdaj menda že podpisanih in v kratkem se naprosi vlada za koncesijo. — Goriško mestno starašinstvo se obnaša prav hladno, da ne rečemo nasprotno do te železnice. Nič ne dá, zato bo treba gledati, da ne bo imelo ne besede ne upliva v nikakem pogledu!

Narobe je res! — „C.“ pripoveduje, da v Dornbergu govore ljudje, da noben goriški Lah se ne vrne iz slovenske okolice s celo glavo.... Na to pa pravi, da goriški Lah lahko opusté zvezo s Slovenci, a Slovenci da morajo prihajati v laške kraje. — To ni resnično! Slovenci lahko pretrgamo z Lahí sleherno zvezo, t. j. da mi njim ničesa ne prodamo in nič od njih ne kupimo. To se tudi zgodi! Da reč čim prej dozori, za to skrbé laški zagrizenci, ki neprestano hujskajo proti Slovincem. In zato smo jim še — hvaležni! Le pretepajte, napadajte, režite, saj vsak tak čin pomaga slovenskemu življu k — samostalnosti v vsakem oziru! Le dalje!!

Kakó učé!! — „Corriere“ izvé vse, redarstvo le malo ali ničesa! Takó pripoveduje v številki od torka, da dva Solkanca sta jih dobila po grbi, ker sta v ponedeljek zvečer kazala „un contegno provocante“. — Verni učenci „C.“ se takó lepó učé, kaj treba storiti, kedar kažejo Slovenci „un contegno provocante“, t. j. če sploh slovenski črhnejo na ulici. — Ali le dalje takó, žakelj bo že poln!

Škandalozna agitacija. — Vikarij g. Josip Vidmar v Zapotoku nam je vrnil „Primorca“, naslovljenega posestniku Antonu Veluščeku, z opombo: „Od prevzvišenega g. knezonadškofa goriškega prepovedan — nazaj!“ Ubogi kmetič je seveda verjel svojem „gospodu“, ki po svojem stanu ne sme „lagati“.

Pri sv. Antonu v Gorici je imel v 20. t. m. sv. mašo ob 9. uri č. g. Zoratti, I. kaplan pri sv. Ignaciju, po stari navadi, dasi je Nanut že naznanil laško propoved tudi za to nedeljo. — Pred cerkev se je priteplo tudi kakih 30 sumljivih pouličnih pohajčev, ki so bili brez dvoma tjakaj poslani; čakali so, da bi prišel k maši „Sočin“ urednik, katerega bi bili namlatili, ako bi se bil pustil.

Namesto g. Baica je imenovan za oskrbnika te cerkve č. g. Luigi Tomsig,

bivši denarničar „Pro Patrije“, sploh mož, katerega je „Corriere“ pozdravil z največjim veseljem! — V Gorici ima zdaj odločilno besedo v cerkvenih rečeh — dr. Venuti.

Ni irredente. — Takó sta vedno govorila grof Franc Coronini in knez Hohenlohe; tako poroča na Dunaj tudi vitez Rinaldini. Takó zatrjujeta na vso sapo tudi lista naših laških katoličanov, „Eco del Litorale“ in „Eco del Popolo“, ki sta radi tega večkrat drzno napadala naše vse časti vredne poslance!

Ali kaj govore dejstva? Evo dogodek zadnjih dnij!

V nedeljo 20. t. m. je bila 26. obletnica, kar so Italijani papežu vzeli Rim. V Italiji so se vršile velike slavnosti v proslavo tega dne, a teh se je udeležilo prav mnogo Lahov iz Avstrije, tudi iz Gorice.

V noči od 19. na 20. dan t. m. je bilo po mestnih ulicah v Gorici kar nastlano belo-rdeče-zelenih listkov, a po zidovih je bilo nalepljenih nešteto malih lepakov z napisom:

W.

Roma intangibile

1870 — XX Settembre — 1896.

Laški listi se seveda veselé tega čina in se obžalujejo, da Gorica ni mogla proslaviti tega dne takó kakor bližnji Videm.

Naše skrbno redarstvo je še pred dnem potrgalo one lepake z zidov. Jeden mož je pa videl okoli 3½ po noči neizogibnega magistratnega komisarja Resna, ki je stal pri nekem zidu in nekaj nalepljal. Kaj? To se pokaže! Vrši se preiskava.

Kdo je raztrosil po tleh pa trobojne laške listke? Kdo?

Takó se godi v Gorici, ker....! Hoteli smo nekaj reči, ali prihranimo to za druga usta in za pripravniše mesto!

Neznosni odnošaji. — V Gorici je bil zopet eden Slovenec takó pretepen, da je moral iti v bolnišnico. — Čevljarja A. P. so neko noč pretepli, ker ni hotel kričati „Viva Gorizia italiana“; mestni stražnik je prišel mimo in ta je dejal P.: Pa kriči, potem te pusté. — Bratoma R. in F. B-ič pa neka laška družba grozi, da ju namlati, ako prideta v pesti.

Pet Dornberžanov je imelo precej sitnostij v krčmi „pri Bimbotu“ zraven sv. Antona. — Tam je bilo tudi več Lahov, ki so baje dajali odduška svojem „patrijotičnemu“ čustvu, ne da se jim je kaj zgodilo, a Dornberžani so imeli sitnosti z redarstvom. Ker nam niso znane vse podrobnosti, prosimo one Dornberžane, naj nam vse natančno naznanijo.

Goriška glavna davkarija ima v svojem okrožju veliko več Slovencev nego Lahov; toda zato pa imá — da se „pogliha!“ — nemško-laški pečat, a pobotnice daje slovenske le tedaj, ako jih kdo izrecno zahteva. Škoda, da ni izvedel o teh dokazih „narodne enakopravnosti“ grof Badenij!

Viva Giordano Bruno! — Našteli smo že razne cvetke vzvišene laške kulture, katere so razevele na večer Badenijevega dohoda, no pozabili smo na vsklik: „Viva Giordano Bruno!“ — s katerim je goriško „meščanstvo“ pozdravilo nekatere slovenske duhovnike. (Giordano Bruno je bil odpadnik, ki je zavrgel redovniško obleko in se oženil).

Laskav naslov je dal „Corriere“ našemu uredniku, namreč „il semi-scomunicato Gabršček“ ali „scamicciato Gabršček“. Še dr. Mahnič je zdaj lahko zadovoljen. Potem pa udriha po uredniku, da je najhujši agitator in najnevarniši hujskač proti Italijanom. — To pač ni resnično! Vsakdo vé, da zagovarja le koristi slovenskega življa v Gorici in odbija sovražne napade in obrekovanja. To pa je vse nekaj družega! Ne prevračajte in ne mešajte pojmov!

Trgovski pomočniki. — Že večkrat smo imeli priliko naglašati, da trgovski pomočniki v Gorici so večinoma najbolj zagrizeni naši nasprotniki. — Evo zopet par slučajev:

Neka Solkanka je šla kupit slovensko zastavo k trgovcu P., — ali mladenič v sta-

cuni ji je hotel namakniti mesto plavega blaga — zeleno. Solkanka ga je pošteno oštela in šla iz štacune.

V Borghesovi štacuni z jedilnim blagom pri sv. Antonu je pomočnik pred več ljudmi poljubil „Corriere“ in opljuval „Sočo“. Od takrat ne gredó več v štacuno oni Slovenci, ki so izvedeli ta čin „nade-polnega“ mladiča. — No, do Kuštrina in Cermelja pač ni daleč.

Pretirano poročilo. — „C.“ je poročal, da g. Edvard Rožanc je v Bocnu prišel pod kolo železniškega voza, da so mu morali nogo odrezati. — To ni resnično, ker odrezali so mu le prste, drugih nasledkov pa ne bo. — Ko je hotel stopiti iz voza, zapel se je s sukno za vrata, da je padel. Gosp. R. je sin znanega našega kroj. mojstra v Vrtni ulici ter uradnik pri gozdnem ravnateljstvu.

Iz Gorice: — „Na Studencu sta se pogovarjali dve gospi z delavcem, ki je razkladoval pohištvo raz voz. Pri tej priliki pride mimo neki italijanaš in reče furlanski tema dvema gospema: „ali se ne sramujete govoriti slovenski?“ Na to ga te dve zeló rezko po slovensko zavrneti: „Govorimo, kar hočemo!“ To je ubogega Laha tako ujezilo, da si je mogel svojo italijansko kri in čut tolažiti s tem, da je gredé godrnjal in rotil, da Slovenci še vedno slovenski govore po Gorici. Smešni ljudje!

Čast komur čast. — Pod tem naslovom nam pišejo: „Vsako leto se obhaja v Nemškemrutu na Tolminskem 17. sept. sv. Lambert, patron (župne) cerkve. Letos pa je bil ta dan večjega pomena, ker ta dan sta se blagoslovila dva nova stranska oltarja iz belega marmorja. Še precej od daleč so nekateri gospodje prihiteli v Rut, da bi prisustvovali redki slovesnosti. Pred dvema leti je g. župnik dal napraviti veliki oltar iz belega marmorja, letos pa še dva druga. Pač veliko truda in neprilik je navadno pri takem delu. Toda po končanem delu je vse pozabljeno, posebno, ako se delo posreči. V zadnjih letih je sedanji g. župnik vse prenovil, takó, da prejšnje notranje cerkve ni skoraj več poznati. Čast, komur čast!“

V Solkanu je bil učeraj teden zopet izvoljen županom g. Anton Mozetič, ki je grofa Badenija pozdravil z onim izbornim govorom, kateri je zbudil veselje in zadovoljnost vsakega zavednega Slovana. Tudi razni poljski listi so prinesli njegov govor v večjem ali manjšem povzetku. — Po volitvi so zložili 7 gld. 58 kr. za slov. šole v Gorici in enako za slov. Alojzijevišče. — Dal Bog, da bi g. župan ostal veliko let na čelu solkanske občine!

Nova orožniška postaja. — Iz idrijske doline nam pišejo: Dne 15. t. m. so prišli orožniki na Slap. Postaja sestoji iz treh mož. Pod to postajo spadajo občine: Slap, Idrija, Ponikve, Pečine, Prapetno, Št. Viška gora, Police, Dolnja Trebuša.

Dne 16. t. m. ob 9. uri so se vsi orožniki pod vodstvom tolminskega stražmojstra udeležili službe božje v Ročah. —

S šentviškogorske planote: „Cesta z naše planote do Slap je še vedno v žalostnem stanu. Potrebno bi bilo, da bi vsaj enkrat vsi spregledali in vse občine se združile za eno cesto. Od male občine Slap ni mogoče zahtevati, da bi sama to cesto delala in jo vzdržavala, ker jo najmanj rabi. Ako bi bile vse občine združene, bi se lahko prav lepa cesta zgradila. Ali se to zgodi?“

Nova precenitev zemljišč. — Komisija za uravnavo davčnega katastra je začela svoje delovanje v Trenti.

Pri tej priliki moramo nekaj opomniti. Vse občine bolškega okraja in tudi tolminskega so izdelale pritožbe proti prvi previsoki cenitvi; v to so porabile jako pregledno tiskane obrazce iz naše tiskarne, ki zeló olajšajo delo pritožniku in oblastniji. Na nekem merodajnem mestu se pa zeló čudijo, da goriški okraj ni storil skoro še ničesa v tem pogledu. Ta nemarnost je graje vredna! Gg. občinski tajniki naj se požurijo! — 100 tiskanih obrazcev stane gld. 1.50 s poštnino.

Ostala Slovenija.

Trst. — Slovenski stariši so v zadregi, kam pošiljati v šolo svoje otroke, ker vsi jih ne morejo pošiljati k sv. Jakobu v Ciril-Metodovo. Ta je pretesna samo za otroke šentjakobske župnije. Iz drugih mestnih ulic pa nimajo kam pošiljati. Na tisoče je slovenskih otrok godnih za šolo, a ni slovenske šole. In s polno pravico se obupno vprašujejo tržaški rodoljubi in stariši: kam z otroci, da se nam isti ne odtujijo? — Tržaško tramvajsko društvo je uročilo prošnjo pri mestnem magistratu, da bi smelo svoje proge preosnovati na elektriko; to delo hoče izvršiti neka herolinska trvdka za 1,500.000 gld. — Slovesnost kronanja kipa Matere božje se je vršila 20. t. m. z velikim sijajem. Ukljub neugodnemu vremenu je prišlo veliko vernikov k predpoludanski slavnosti, da so morale stati množice pred cerkvijo. Velika udeležba je bila sijajna manifestacija proti ropanju židovskih časopisov, ki so se ogrevali radi katoliške slavnosti. Procesija se ni mogla vršiti radi dežja: vsled tega se je vršila v nedeljo 27. t. m.

Istra. — Se se niso utolazili duhovi izza potovanja Badenijevega po Istri. — Ščuvanje italijanske druhali proti našim poslancem in rodoljubom ostane dolgo v spominu marsikateremu, ki je naletel po nedolžnem pod pesti naših nasprotnikov. Tako so napadli tudi v Pazinu nekega posestnika iz Berma, ker je upil „živio“. Ker je to jezilo italijanske razgrajalce, so poklicali orožnike in jim veleli, naj zapró tega posestnika, češ, da je metal kamenje na nje. Zaman je bilo posestnikovo dokazovanje in pričanje drugih ljudij, vse ni pomagalo, kajti orožniki so izvršili ukaz italijanske druhali in posestnika zaprli. Tako je bilo na enem kraju v Pazinu; na drugem so pa pazinske „gospé“ uročile, da je neki surovež podrl na tla sedemdesetletnega starčka, ker je upil „živio“. Žandarji so vse videli, — a se niso zganili. Sploh proti žandarjem se očitajo pritožbe v časopisih, češ, da niso branili onih, kateri so jih prosili pomoči. Kakor v Pazinu in drugod, tako se je godilo tudi v Buzetu, a seveda, italijanski časniki kričijo sedaj na naše, da so oni vzročili vse take neredne. Oni kričijo, ker vedó, da kdor kriči ta ima prav! — V Piranu so baje natepli tamošnji ribiči nekatere svoje gospode, da so si morali zdraviti prerahljane kosli v Trstu. O tem je prišlo le nekaj na dan, ker se vse prikriva, da se ne izve resnica, kako piranski kmetje niso zadovoljni s postopanjem svojih kolovodij.

Iz Kopra. — „Izgubili smo te dni značajnega 18-letnega mladeniča, četrtoletnika na tukajšnjem c. kr. učiteljišču, Dragotina Maska, katerega je pokosila nemila smrt 15. t. m. po kratki a mučni bolezni v njegovem rojstnem kraju v Cerovem v Brdih.

Koperski gojenci slovenske narodnosti so izgubili v njem izvrstnega sogojenca in zvestega prijatelja; narod naš pa domoljubnega in navdušenega učitelja.

V sredo, t. j. 24. t. m., je bila v tukajšnji cerkvi za gojence ob 7. uri črna sv. maša po pokojnem mladeniču.

Prijatelji mu so pa nabrali v tukajšnjih krogih mesto venca v blagi spomin 10 kron ter jih odposljejo njegovi bedni materi-udovi.

Lahka ti bodi zemljica domača, ljubi Dragotin!“

Kranjska. — Otvoritev „Narodnega Doma“ v Ljubljani se bo vršila 11. oktobra. „Narodna Čitalnica“ priredi o tej priliki sijajen ples, h kateremu bodo imeli pristop le čitalnicarji in povabljeni proti vstopnini 2 gld., za rodbine 4 gld. — V ljubljansko višo gimnazijo se je vpisalo 721 učencev. — Društvo „Radogoj“ je imelo letno skupščino 19. t. m. Iz tajnikovega poročila se posnema, da je društvo podpiralo lani 13 visokošolcev z rednimi in 2 z izrednimi podporami. Blagajnikovo poročilo kaže, da je bilo lansko leto rednih dohodkov 2882 kron in 68 vinarjev, stroškov pa toliko, da je bilo primanjkljaja 101 kron 83 vinarjev. Pri volitvi novega odbora so bili na predlog g. prof. Pleteršnika izvoljeni vsi dose-danji funkcionarji, in sicer gg. Ivan Hribar, predsednik; Ivan Murnik, podpredsednik;

Anton Koblar, dr. Danilo Majaron, Ivan Plantan, Simon Rutar, dr. Ivan Tavčar in Fran Žužek odborniki. Zunanji odborniki so gg.: Gustav Gregorin za Trst, Slavoj Jenko v Podgradu za Istro, dr. Iv. Kos v Gorici za Goriško, Vekoslav Legat v Celovcu za Koroško, dr. Josip Serbec v Celi za Štajersko in dr. Jakob Schegula izvenljublanski odbornik za Kranjsko. Kot pregledovalci računov so bili izvoljeni gg.: Ivan Gogla, dr. Fr. Storin in Karol Pleiwes. — O deželnozborski volitvi 29. t. m. glej dopis iz Ljubljane.

Svetčeva sedemdesetletnica v Litiji je izpadla v vsakem pogledu sijajno. Veliko zbranega razumnštva je slavnost povelečevalo. Zastopane so bile vse slovenske dežele in vsa slovenska narodna društva, če ne po zastopnikih, tedaj po brzozavnih pozdravih. Goriška je bila zastopana po gospodični Maši Dolenčevi, g. Planincu iz Divače in našemu uredniku. Že v predvečer slavnosti (19. t. m.) so mu priredila sijajno bakljado in serenado narodna društva iz Ljubljane in bližnjih krajev. Družega dne je slavljence sprejel poklonstva deputacij: zastopnice ženskih podružnic družbe sv. Cirila in Metoda so mu podarile v spomin krasen album s 60 fotografijami. Banketa se je udeležilo 200 oseb. Umevno je, da so bile izrečene krasne zdravice slavljenju in domovini. Oglasili so se z zdravicami zastopniki vseh slovenskih dežel. Mej banketom se je deklamovala slavnostna Simon Gregorčičeva pesem, katero smo prinesli v „Soči“. Slavljencu je došlo 43 pismenih in 175 brzozavnih čestitk. Z Goriškega tudi mnogo. Vsa slavnost je končala najlepše na splošno zadovoljnost.

Štajerska. — Izid volitev v kmečkih občinah kaže, da je bilo od 23 poslancev, katere volijo kmečke občine, izvoljenih deset konservativnih Nemcev, osem Slovencev, štirje neodvisne nemške kmetske in jeden nemške narodne stranke. Konservativci so zgubili dva sedeža in radi tega ne bodo imeli večine v skupini kmečkih občin in tako tudi svojega zastopnika v deželnem odboru ne, ako se udeleže sej slovenski poslanci in se jim postavijo po robu. Izvoljena sta tudi konservativca Karlon in Kaltenegger, proti katerima je bila najhujša agitacija. Od Slovencev so izvoljeni: Dr. Srnec, dr. Dečko, Robič, Lendovšek, dr. Rosina, dr. Jurtela, Ivan Vošnjak in župnik Žiček. — Mestne skupine so volile 23. t. m. Izvoljeni so bili samo nemški poslanci.

Koroška. — Kakor na Štajerskem, so se vršile volitve v kmečkih občinah tudi na Koroškem 21. t. m. Izvoljeni so trije slovenski poslanci: Einspieler, Muri in Grafenauer ter nemški konservativci Huber. Nemški konservativci si niso nič priborili, in ako ne bi bili Slovenci volili Huberja, ne bi imeli v deželnem zboru niti enega zastopnika. V ostalih okrajih so izvoljeni nemško-narodni kandidatje. Ako se morejo zanašati na Grafenauerja, Slovenci so si priborili eden sedež več. Slovenski odpadnik dr. Abuja ni več izvoljen.

Zahvala. — Vsem čč. gospem in gospodičnam, ki so poslane slike za Svetčev album in darovale zneske za napravo istega, se tem potom prav lepo zahvalujemo. Tudi se lepo zahvalujemo slikarici gospodični Ivani Kobilca v Ljubljani, ki je v album brezplačno napisala pomen daritve.

Preostanek doneskov za album pošlje se sl. družbi sv. Cirila in Metoda.

V Litiji, 21. sept. 1896.

Milivoja Vončina,
c. kr. sodn. uradnika soproga.
Kristina Demšar Ljudmila Roblek
učiteljica not. činovnica.

Poziv slovenskim skladateljem. — Odbor „Slov. pevskega društva“ v Ptujih razpisuje s tem dve častni nagradi á 80 kron za dve najboljši skl dbi za moški ali mešani zbor, ter se obrača do vseh rodoljubnih slovenskih skladateljev z iskreno prošnjo, da se temu pozivu v povzdigo in razvoj domačega petja častno in mnogobrojno odzovejo.

Opozarja se, da se bode oziralo v prvi vrsti na takšne skladbe, ki morejo priprosti narod v najširšem pomenu navdušiti, tedaj bodi pesem veličastna, lepa priprosta, a ne pretežno umetna.

Rokopisi naj so blagovolijo podpisane mu odboru — ime skladatelja v posebnem zavitku — do novega leta 1897. doposlati. Ptuj, dne 10. septembra 1896.

Odbor „Slov. pevskega društva.“

Društvene vesti.

Vabilo. Slovensko narodno-politično društvo „Sloga“ v Gorici bo imelo svoj letni redni občni zbor v četrtek 1. oktobra ob 11. uri predpoludne v prostorih goriške Čitalnice z naslednjim dnevnim redom: 1. predsednikov nagovor in odborovo letno poročilo; 2. društveni letni račun; 3. morebitni nasveti; 4. volitev predsednika, devet odbornikov in pet namestnikov. — Kar ima priti na dnevni red po nasvetu družnikov, mora se pisмено poslati ali osebno sporočiti predsedniku vsaj osem dni pred občnim zborom. — Društveni račun je 14 dni pred občnim zborom pristopen vsem društvnikom.

V Gorici, 12. septembra 1896.

Dr. A. Gregorčič,
predsednik.

Razgled po svetu.

Avstrija. — Predsednik gospodske zbornice grof Trauttmansdorf se je odpovedal svoji časti. Kot naslednik bo izvoljen baje bivši ministerski predsednik grof Windischgrätz. — 7. septembra so bili na Dunaju razni obrtni shodi, kakor čevljarjev, krojačev in mizarjev. Pri čevljarskem so sklenili resolucijo, naj se odpravi vsako delo v kaznilnicah. Na shodu se je povedalo, da neka dunajska židovska trvdka daje delati čevlje v neki ogerski kaznilnici in plačuje od para 28 kr. za delo. Na mesec naredijo v isti 783 parov. Na mizarskem shodu je bilo največ Slovanov, posebno Čehov. Ko je hotel govoriti neki Čeh češki, mu je to predsednik prepovedal. Čeh je hotel varovati svojo pravico in naglašal je, da je na shodu veliko Čehov in da se Dunaj ne poslovanj radi jednega češkega govora, a ni pomagalo nič, kajti moža so vrgli na cesto. Trdijo, da so to storili protisemitski obrtniki. — Drž. poslanec Lienbacher je umrl. — 13. t. m. je bil na Dunaju shod dolenjeavstrijskih kmetov. Bilo jih je blizo 900. — Ministerski svet se je posvetoval 15. t. m. o proračunu, ki se predloži državnemu zboru, ki je sklican na 1. dan oktobra. Na dnevnem redu prve seje je domovinski zakon in poročilo kazenskega odseka o zakonu v varstvo svobodne volitve. — Vprašanje o ustanovi jugoslovanskega kluba v državnem zboru se razpravlja po vseh časopisih in povrh dostavlja, da grof Badenji pripravlja večino iz vrst Poljakov, Čehov, Jugoslovanov in nemških konservativcev, — oziroma stranko, v kateri bi bili združeni vsi veleposestniki in oni elementi, ki so uneti za pozitivno delo. — 20. t. m. (nedeljo) je bil v mestni hiši delavski shod, katerega se je udeležilo 4000 delavcev. Strobach in Lueger sta baje dovolila porabo mestne dvorane s pogojem, da se na shodu ne sme češki govoriti. — „Narodni Listy“ zahtevajo, naj se izključi dr. Vašety iz mladočeške stranke, ker je napadal posl. Eima. — Bivši državni poslanec Czerkawski je umrl v Lvovu. — Delavci državnih železnic na Dunaju in Pragi se pripravljajo za štrajk, ako se jim ne poviša plača. — Zunanji minister Goluchovski je šel na dopust na svoje galiske posesti. — Nasi skofje so se obrnili do IV. avstr. katol. shoda s posebnim pismom, v katerem so avstrijskim katoličanom v kratkih potezah narisali program, na kojega podlagi naj bi od-slej skupno postopali. Glavne točke tega programa so: 1. svoboda katoliške cerkve, brez nadležnega, morečega birokratskega nadzovanja; 2. šola naj se temeljito prevstroji na verski podlagi; 3. pokrajinska avtonomija na podlagi zgodovinskega prava; 4. Avstrija

ostani nedeljiva monarhija; 5. narodna ravnopravnost; 6. korenita socijalna reforma.

Ogerska. — Državni zbor razpravlja proračun. — Grof Bela Cziraky je imenovan dvornim maršalom namesto pok. grofa Szeirena. — Razstavo je obiskalo še-le 2 milijona oseb. Ogenj je uničil nekoliko prodajalnic v razstavi. — Zbornica bo kmalu zaključena in razpuščena. Volitve se bodo vršile še letos. — Na shodu v Temešvaru je govoril grof Appony in rekel, da zgodovina ne pozna tako srditega volilnega boja, kakoršen se uname pri prihodnjih državnoborskih volitvah. Naglasil je, da se kvota ne sme povišati, a da se je bati, ako bi imel razsoditi cesar o njej, da razsodi na škodo Ogerske.

Ostale države. — Ruski car in carica sta bivala dva dni v Vratislavi na Nemškem. — Po vsi Angliji se pripravljajo shodi (meetingi), na katerih se zahteva, naj bi naredile velesile konec klanju Armencev na Turškem. — V Benetkah je umrla črnogorska kneginja Olga, sestrična kneza Nikole. Pokopali so jo na Cetinju. — Nasi sosedje preko luže so proslavili dan 20. septembra na poseben način, kakor poročča „Patra del Friuli“. Vsa manifestacija je bila le „porcheria“. Kar čez noč je bilo prilepljenih neštevilno lepakov po zidih, ki so predstavljali razne podobe, n. pr. obešenega duhovnika, potem napis „Evviva Menelik, difensore della libertà“ in razne druge razza-ljujoče tiskovine. Po zatrdilu istega lista je bila razširjevana tiskovina proti prihodnji italijanski kraljici, črnogorski kneginji Jeleni. Vsa počenjanja je ocenil ta list kot „porcheria“. — Iz Carigrada prihajajo vesti, ki niso tolažljive. Tako poročajo, da je bilo prošli teden vse pripravljeno, da prične na sultanovo povelje splošno klanje Evropejcev. Sultan je baje izjavil, da se morajo pokončati vsi kristijani in razrušiti vse mesto, čim se prikaže tuje brodogve pri Dardanelah. Najnovejše vesti trdijo, da se je že pokazalo tam rusko vojno brodogve. Anglija je opustila misel postopati s silo proti sultanu, kakor je bila to namenila. V Londonu se je postavil Gladstone na čelo odboru, kateremu je namen, razširiti agitacijo in primorati vlado, da stori odločen korak za rešitev turške krize. Meseca oktobra pripravljajo v to svrhu velikanski meeting (shod) v Londonu. — Iz Anverze javljajo, da je redarstvo dognalo, da so anarhisti izdelali 300 bomb, katere so baje prenesli v Glasgow. — Londonsko redarstvo ima baje dokaze, da so nameravali anarhisti izvršiti atentat le na angleško kraljico in prestolonaslednika, ne pa na ruskega carja. — Iz Pariza poročajo, da je redarstvo ulovilo v Montpellierju anarhista Clarensona, kateri je leta 1894. uzočil v Parizu dve dinamitni eksploziji. — Belgijski kralj je ukazal zapreti deset častnikov, kateri so v Kongodržavi počenjali grozovitosti. Le eden njih je dal odrezati roke 1300 zamorcem. — Iz Bruselja poročajo dalje, da so redarstvene poizvedbe dognale, da so nameravali anarhisti razstreliti grad Balmoral (letovišče angleške kraljice v Škotski. Ur.) v času, ko bi tam prispel ruski car. Iz Anverze se javlja, da so v hišah pri Londonu zaprtih anarhistih našli do 100 gld. dinamita in več pripravljenih bomb. V Toulanu so ujeli najnevarnejšega anarhista Tynana, kateri je l. 1882. v doblinskem vrtu ubil z dinamitom lorda Kavendischa, irskega namestnika in njegovega tajnika Burke-ja. Tynan je bil v zvezi z anarhisti v Anverzi. — Iz Stare Srbije prihajajo žalostne vesti o še vedno vršečih se napadih na kristijane, ker se turška vlada ne zgane, da bi storila temu konec. — Večina članov pravnega odseka v norveški zbornici v Kristijaniji se je izjavila proti smrtni kazni. — V Lincolnu (Nabreska) so proglasili predsedniškim kandidatom Bryana, kot pristaša srebrne veljave. — V Rimu so našli v neki ulici tri bombe zavite v cunjce. — 10. t. m. je bil v središču Pariza strašanski vihar, ki je uzočil veliko škodo; polomil je in iz zemlje iztrgal veliko dreves in ubil nekoliko oseb, a mnogo ranil.

Razgled po slovanskem svetu.

Hrvaška. — Umrl je odvetnik Matija Mrazović, svojčas vodja narodne stranke na Hrvaškem in vrli rodoljub. — Časopisi natolcujejo o sporazumljenju opozicij o priliki bližajočih se novih deželnozbornih volitev. — Sedanji politični sistem meče zelo slabo luč na javne odnose na Hrvaškem. Pričenši od bana navzdol — kar se dostaja uradne Hrvaške — vse služi le klečplaztvu in kruhoborstvu brez narodnega ponosa. Da je temu res tako, nam pričajo izleti k razstavi v Budimpešto, katere pripravljajo okrajni predstojniki in veliki župani. To vse pa gre na stroške dežele in v svrhu, da se še bolj priliježe prireditelji onim, ki so jih v to postavili. Tako nedostojno kortešovanje z uradne strani v proslavo onega naroda, ki je doslej deloval vedno v propast Hrvaške in si prizadeval podložiti jo sebi, ne dela nikakoršne časti Hrvatom. Ne vemo, kako dolgo bode nadaljevala ta pot, ki resnično vodi v brezno propada. Čudom se čudimo le, da pri vsem tem počenjanju uradne Hrvaške, ki je očitno poniževalno za dosedanjo hrvaško zgodovino — še vedno ne pride do sloge mej opozicijama. V njih taborju je še vedno prepir doma — na veselje iredjega, kateri se okoriša s preprirom. Ali ni poniževalno za Hrvaško, ker so odkrili spomenik madjarskemu milenijskem švindlu na hrvaških tleh — v mestu Zemunu? Poniževalno je tem več, ker spomenik predstavlja slavo madjarskemu junaku Ivanu Hunyadu. Ako bi bila složna opozicija, gotovo ne bi napredovala s takim uspehom madjarska državna misel na Hrvaškem. Ako pa napreduje, ni nikdo drugi kriv nego sami Hrvatje, in v tem pogledu soglašamo popolnoma s „Hrvaško Domovino“, ki je pisala v svoji 194. številki to-le: „Hrvaška je nizko padla več radi kukavščine in podlosti hrvaške nego radi nasilja in madjarske prevzetnosti. Oni Hrvatje, ki so v službi madjarskih koristij v Hrvaški, so večji Madjarji od samih Madjarjev“. Te besede, žal, moramo podpisati tudi mi, ker odgovarjajo dejstvom! — Na realnem gimnaziju v Zagrebu prične poučevanje v madjarskem jeziku od 5. razreda naprej kot neobvezni predmet. Priznani so samo 5 učencev. — Neki Zagrebčan, žid David Schwarz, je baje iznašel nov zrakoplov, kateri sedaj izdeluje v Berlinu. Prvi poskus bo v nedeljo 27. t. m.

— Iz Zemuna nam piše naročnik: „Odkritje spomenika se je vršilo pri krasnem vremenu a jako pičli udeležbi ljudstva! Mesto je bilo okraшено večinoma z madjarskimi zastavami! — Radi varnosti je bilo razpostavljenih brezštevilno orožnikov in policistov po celem mestu!“

Ministra Josipoviča je prebivalstvo popolnoma preziralo, razun par „eljen“ vladnih podrepnic pri sprejemu na kolodvoru!

Od katoliškega duhovstva je bil zastopan edini novosadski prelat, ki je spomenik posvetil! Pri banketu ob 3. pop. seveda „Eljen“ in ciganska godba. Spomenik je v tri etage 36 mtr. visoko zidan stolp; stal je malenkost 100.000 gld., a ni toliko v proslavo Sibirjanin Janku (Hunjadi Janós) kolikor milenijskemu švindlu, ker na pročelju je le kip „Hungarie“ in letnici 896.-1896. —

Dalmacija. — 9. t. m. je bil v Splitu glavni shod dalmatinskih pravašev, na katerem so sklenili: 1. da skupščina obžaluje razpor v središčnem klubu stranke prava v Zagrebu; 2. ne smatra potrebno izjaviti se za „čiste“ ali „nečiste“, a še manj pristopiti k prvim ali drugim; 3. dalmatinski pravaši se bodo držali vedno visokih načel, v programu stranke prava navedenih, ne bodo pa solidarni z nijedno frakcijo v Zagrebu; 4. priporoča, naj bi se delovalo na tem, da se doženejo čim prej normalni odnosi v stranki; 5. opozarja rodoljube, da njihov prepri škoduje ugledu in napreduku stranke prava sploh, posebej pa v Dalmaciji; 6. izrazila je svoje simpatije vseučiliščnikom, kateri so trpeli radi lansko leto v Zagrebu sežgane madjarske zastave ter obsoja tedanjo izjavo Folnegovičevu v mestnem zboru; 7. nalaga svojemu osrednjemu odboru, naj dela za slogo v prekovelebitskem taborju pravašev; 8. stranka

prava bi stopila v dogovor z narodnjaki v Dalmaciji radi novih državnozbornih volitev le tedaj, ako bi se delalo na to, da se onemogoči izvolitev italijanaša ali Srba, in slednjič protestuje proti nameravani ustanovi italijanske šole v Splitu. — Pred tedni je zgorel arhiv okrajnega sodišča v Obrovcu. Sumničji se, da je podložil ogenj tamošnji okrajni sodnik Lazzarini, katerega so tudi zaprli. — Deželni odbor je uložil utok na upravno sodišče proti ministerskemu odloku, da se mora ustanoviti italijanska ljudska šola v Splitu. — Francoski izletniki so obiskali Dalmacijo in si ogledali nje znamenitosti. V Splitu so bili vsprejeti navdušeno kot slovanski prijatelji.

Češka. — Naučno ministerstvo, ustrezaje stari češki zahtevi, je dovolilo českemu vseučilišču v Pragi, da sme odslej izdajati češka spričevala o državnih skušnjah. Doslej so bila samo nemška. — Dne 9. t. m. se je vršil v Taborju shod čeških katolikov budjevske škofije. Na tem shodu so sklenili: 1. vsaki učitelj na katoliški šoli bodi katolik; 2. v mestnem šolskem svetu bodi zastopan tudi katoliški duhovnik; 3. šolske knjige morajo biti pisane v katoliškem duhu; 4. šolska mladina mora sodelovati pri vseh cerkvenih pobožnostih pod učiteljevim nadzorstvom.

Ogerski Slovaki. — „Narodnie Noviny“ javljajo, da so zaprle madjarske oblasti slovaške rodoljube Pavla Mudronja, Dula in dr. Markoviča, ker so prišli obiskat sorodnike in znance v nitranjsko županijo. Zaprli so jih pa radi tega, ker niso hoteli vedeti, kdo da so ti možje ukljub zagotovilom drugih oseb. — Takó postopajo Madjarji v proslavo svojega milenija!

Bosna - Hercegovina. — Pri letošnjem novačenju je bilo proglašeno sposobnimi: za vojake 274 mohamedancev, 411 pravoslavnih, 181 katolik. in 2 žida.

Šlezija. — Volitve v deželni zbor v kmečkih občinah so spravile na površje tri Čehe in tri Poljake. V čeških okrajih se je pokazal znaten prirast volilcev v prid Čehom.

Moravsko. — Volitve za deželni zbor v kmečkih občinah se bodo vršile 28. oktobra, v mestih 30., v veleposestvu pa 14. novembra.

Poljska. — Ljudska stranka se pripravja na vso moč za prih. deželnozbornske volitve. Kmalu bo shod stranke, na katerem se bo razpravljalo o splošni spremembi volilnega reda, posebno pa o upeljavi tajne in neposredne volilne pravice ter pomnožitvi števila poslancev.

Črnagora. — Urednik italijanskega časopisa „Perseveranza“ se je razgovarjal s črnogorskim ministrom uka dr. Bogišićem o črnogorskih odnosajih v vsakem oziru. Mej ostalim tudi o sodiščih. Dr. Bogišić je povedal, da sta v Črnigori dve temnici (zapore). Oni, ki so obsojeni na manj nego 15 let, smejo dnevoja na prosto in delati. Kazenskega zakonika še ni, a se pripravlja. Tatvina je skoraj povse izginila, od kar je uvedena tolesna kazen, namreč bičevanje, ne sicer radi tega, ker to boli, ampak ker ne mara biti nikdo v tovaršiji človeka, kateri je bil tako kaznovan. Bičanje žen je opuščeno, takisto se opusti za otroke pod 16 letom in za starčke nad 70.

Srbija. — Na mesto odpuščenega kraljevega pobočnika, polkovnika Čirica, je imenovan začasnim pobočnikom polkovnik Leonid Sudarović. — Jutri (26. t. m.) bo navzoč kralj Aleksander pri otvoritvi kanala Železnih vrat. — O odnosajih v Srbiji poročajo „Male Novine“ in predstavljajo jo v slabi luči. V svojem članku pišejo, da so tatvine na dnevnem redu v samem Belgradu. Tako je bil okraden sam urednik v najživahnejši ulici. Ukradli so mu iz stanovanja raznih rečij in perila za okoli 600 dinarjev. Reč je priznal redarstvu; prišel je redar ogledat si prostor, kje se je zgodila tatvina, in je zmajal le z rameni. Dalje pripoveduje drugi slučaj o bogatem trgovcu Baruhu, katerega so okradli o belem dnevu na državni cesti za 40.000 dinarjev. Baruh je bil naprosil okrajnega glavarja, naj bi ga dal spremiti po svojih ljudeh, ker ima pri sebi veliko svoto, a glavar mu je odgovoril, da je bolan. Voznik, ki je vozil Baruha, je ustavi

voz precej, ko je zapazil razbojnik; nekateri drugi so uprav obdelovali polja, ko so razbojniki ustavili Baruha, in ko je klical na pomoč, ni prišel ni niti eden; nekoliko sto korakov je bil redar, ki se pa tudi ni zganil na vpitje. Ko ga je slednjič okradeni oštel, mu je rekel redar: „Saj me ti ne plačuješ, da bi te jaz moral varovati“. Dalje velijo „Male Novine“, da se dozdeva, kakor da bi bilo redarstvo nastavljen nalašč, da varujejo razbojnik. — To vse piše oni časopis, katerega nam je označil naš rojak iz Srbije kot najzanesljivejši vir.

Bolgarija. — V Sredcu in drugih mestih so se vršile občinske volitve, pri katerih je zmagala na splošno vladna stranka. — Razprava proti Stambulovim morilcem — oziroma morilcu, ker sta dva ubežala iz zapora — prične v kratkem. — Knez Ferdinand biva v Exinogradu.

Rusija. — Carska ruska dvojica je odpotovala iz Kodanja na Angleško v posete h kraljici. — Ruski car je odlikoval dunajskega župana Strohbacha z redom sv. Stanislava 2. vrste. — Carskim odlokom so dobili ukor trije upravitelji moskovskega redarstva, ker se je dokazalo v preiskavi, da so zane-marjali svojo dolžnost o priliki nesreče na Hodinskem polju. — Zunanji ruski ministrom bo baje imenovan došednji poslanec na Dunaju grof Kapnist. — Šuvalovu je malo boljše. — „Ruski Invalid“ poroča, da je degradedovano 14 ruskih častnikov na proste vojske, ker so storili neke protizakonske stvari v Podolini, hoté osvetiti se za neko razžaljenje svojega tovariša. — Za niženovgorodsko razstavo je potrosila ruska vlada 8,800.000 rubljev.

Raznoterosti.

*** Boj mej hrvaškimi in madjarskimi vojaki** — „Magyar Hirlap“ in po njem razni drugi listi javljajo, da se je prošli mesec v Nevesinju v Hercegovini vnel ljut boj mej jednim bataljonom pešpolka št. 38 baron Mollinary, pri katerem služijo sami Madjari, in mej jednim bataljonom pešpolka št. 78 baron Šokčević, v katerem služijo sami Hrvati. Madjarski list dolži seveda Hrvate, da so Madjare izživali. Šele oboroženi vojaki so pretepajoče se tovariše razgnali in mnogi od njih so zapustili bojišče s krvavimi glavami. V Brodu se govori, da so se sprli častniki obeh bataljonov in da je bil boj tako ljut, da je dal zapovednik Mollinaryevega polka trobiti alarm in z ostro nabitimi puškami streljati mej vojake Šokčevićevega polka. Štirje vojaki hrvaškega bataljona so obležali mrtvi. „Magyar Hirlap“ priznava, da so govorice morda pretirane ter pravi, da se z vojaške strani varuje glede te dogodbe stroga tajnost, resnica pa je, da od tega dne iz Nevesinja ni prišla z vojaško pošto še nobena pošiljatev in da je bila „Bosnische Post“ zaradi notice o tej stvari konfiskovana. „Obzor“ pravi, da je mnogo roditeljev, katerih sinovi služijo pri hrvaškem polku, vprašalo pri vojnem zapovedništvu, kaj je na stvari, da pa ni nihče dobil odgovora.

*** Pretep v židovski sinagogi.** — V Maku na Ogerskem je sinagoga. Neko soboto po propovedi se je, kakor navadno, rabin priporočal svojemu občinstvu, naj bi mu izplačalo vsaj del plače, katere že dolgo ni dobil. To pa ni ugajalo poslušalcem, mnogi so postali nemirni, kašljali in kihali ter počeli moliti na glas, samo da ne bi čuli rabinove prošnje. Nekateri so zahtevali miru, a naposled je nastal pretep. Gospe so hitele z galerije, da bi branile sorodnike, oziroma, da tudi one posežejo v preživahno razpravo. In razprava je bila tako živahna, da je krvavelo mnogo nosov.

*** Turški dvorni fotograf** je visok dostojanstvenik in je jako upliven mož, ker ima ozke zveze z merodajnimi krogi. Dosedanji dvorni fotograf Abdulah-bej je svojo službo opravljal celih 20 let. Sedaj so ga vrgli v ječo, ker se je izkazalo, da je bil vohun ruske vlade. Sultanov dvor je silno razburjen, ne zaradi tajnosti, katere je izdal Abdulah-bej, nego ker se bojé, da je Rusom izročil tudi — fotografije harenjskih dam.

*** Nestanovitnost v ljubezni.** — Advokat Novak v Clevelandu, rodом Avstrijec, se je oženil l. 1880. z neko Nemko. Osem let je živel z njo srečno, potem pa se je sprl in se dal ločiti od nje ter si izbral drugo ženo. Ta drugi zakon je trajal le štiri leta. V četrtem letu je Novaka prešinila novič ljubezen do prve žene. Dal se je od druge žene ločiti in se poročil zopet s prvo svojo ženo. Tretji zakon Novakov je trajal le 18 mesecev, po preteku teh mesecev se je nestanovitnež zopet ločil od svoje prve oziroma tretje žene in se pred nekaj tedni poročil s svojo drugo ženo!

*** Amerikanska.** — Minister Brown je imel opraviti v neki hiši v Filadelfiji. Svoj dežnik je pustil v predsobju z lističem: „Ta dežnik ima lastnost „akrobata“, kateri zamore deliti udarce za 250 konjskih moči. Jaz se vrnem v treh minutah“. — Ko je zvršil svoj posel in se je vrnil naš minister, dežnika ni bilo nikjer. Našel je listek z napisom: „Ta listek je pustil brzohodec, ki v jedni uri igraje se preteče 20 milj. — Jaz se ne vrnem več“.

*** Ponesrečena avstrijska ekspedicija.** Prebivalci otoka Gvadalcantar so napadli mornarje avstrijske vojne ladije „Albatros“ in ubili štiri osebe. Ladija „Albatros“ je bila na potu okolu sveta. S to ladijo se je vozil tudi geolog baron Foulon. Njega, kadeta de Beauforta in dva mornarja (oba Hrvata) so ubili prebivalci otoka Gvadalcantar. Mornarji so pregnali napadalce s puškami. Otok Gvadalcantar, čigar prebivalci so kani-bali, kateri so že pojedli najraznovrstnejše misijonarje, katoliške in protestantske, leži v Tihem Oceanu in spada mej Salamonske otoke. Ubiti baron Foulon-Norbek je bil znan strokovnjak in šef geolog pri drž. geološkem zavodu.

*** Carigradske dogodbe.** — Čudne reči se gode v prestolnem mestu turškega carstva. Pobjanje Armencev se vedno ni prenehalo. Vsak Turek misli, da stori Allahu dopadljivo delo, ako razkolje krivovernemu Armencu glavo, in se ravna po tem prepričanju. O tem, kaj se godi v cesarskih zaporih, ki so vsi prenapolnjeni z Armenci, se gotovega nič ne ve, ali celo goreči prijatelji Turčije priznavajo, da se gode grozne reči. Jetniki ne dobe nič hrane, če jim je ne prineso njih sorodniki in če ti prej ne podkupijo paznikov. Mnogo jetnikov je že umrlo gladu. Tiste, ki jokajo ali vpijejo, pobijejo pazniki kakor pse. Kadar pripelje policija novih jetnikov, jih zapro toliko, kolikor je prostora, ostale pobijejo, ne vprašaje, so li krivi ali nedolžni. Zaprta dekleta se prodajo v turške hareme, nelepe žene pa kot suznje.

*** Praktični razbojniki.** — V Seresu so razbojniki prijeli brata avstrijskega konzula, imovitega trgovca Demetra Zlatka, ter ga odpeljali v gore. Pisali so konzulu, naj jim pošlje 100.000 gld. odkupnine, sicer da umoré ujetega trgovca.

*** Ujeti dinamitardi.** — Angleška policija se je že nekaj tednov sem na vso moč trudila, zaslediti neke anarhiste, o katerih je čula, da nameravajo uprizoriti velik atentat. Posrečilo se je zapreti štiri jako nevarne osebe, irske fenjce, kateri so že večkrat operirali z dinamitnimi bombami in so imeli sedaj v Antwerpenu celo tovarno za izdelovanje dinamitnih bomb. Pri njih so našli mnogo denarja. Sumilo se je iz začetka, da so ti anarhisti nameravali atentat na ruskega carja, a preiskava je dognala, da to ni bil njihov namen, nego da so hoteli provzročiti več eksplozij v Londonu in če mogoče ubiti angleško kraljico. Umeje se ob sebi, da je obudilo razkritje te zarote velikansko senzacijo.

Narodno gospodarstvo.

Sadjerejci pozor! — Sadjere se je do zdaj prav dobro prodajalo in lepi novci so za nje prišli v deželo. Pa tudi zimsko sadje ne bo po ceni. Tako sodimo po tržnih poročilih, katera smo prejeli iz Virtemberskega, glavne sadorodne dežele na Nemschem. Tam so pridelali letos prav malo moštnega sadja

in plačujejo že zdaj v nadrobni kupčiji od dreves odpadlo sadje (jabolka, hruške) po 8-80 do 10 mark, to je 5 gld. 20 kr. do 6 gld. kvintal. Z ozirom na slabo vinsko letino je zanesljivo pričakovati, da cene še znatno porastejo godnemu zimskemu sadju. Zato je naše c. kr. kmetijsko društvo v najbolj razširjenih virtemberskih listih objavilo, da je na Goriškem, zlasti v gorskih okrajih, mnogo moštnega sadja na prodaj in da je ono pripravljeno dati o tem bolj natančna pojasnila. Ker se je nadejati, da se oglasijo virtemberski kupeci, ali da pošljejo celo svoje agente po naše sadje, svetujemo našim sadjerejem, naj ne zametajo svojega sadnega pridelka po ničevih cenah, ampak naj še nekoliko počakajo in naj pri trganju boljših sadnih vrst, previdno in skrbno ravnaajo z sadjem, ker je za namizno sadje pričakovati še lepših cen, kakor za moštno. —

*** Vinogradniki, pozor!** — Na podlagi novega zakona o elementarnih škodah (od 12. julija 1896., drž. zak. l. št. 118), morejo oni vinogradniki, kojim je peronospora provzročila škode na vinogradih, zahtevati znižanje letne kvote zemljišnega davka in sicer:

25 % davka, ako se je pogubilo do polovice pridelka;

50 %, ako je škode med polovico in tri četrt pridelka;

75 %, ako je uničenih tri četrtine ali več vsega pridelka;

100 %, ako je izgubljen ves pridelek dotične katastralne parcele.

Ker so, žal, tudi letos vsled peronospore celi kraji naših vinogradov skoro popolnoma ob trgateg, in ker je z druge strani jako mnogo takih parcel, ki so ob preko polovico pridelka, umestno je, da opozorimo na obstoj in na določbe novega zakona. Pomniti je še, da je treba take prijave storiti ali ustno, ali pismeno, ali v svojem imenu, ali v imenu raznih združenih posestnikov, in da so pismene prijave svobodne koleka. Najjednostavnije pa bi bilo, ako bi dotične občine prijavile škodo v imenu upravljenec naravnost c. kr. okr. glavarstvu, koje bode službeno postopalo gledé zahtevanega opusta.

*** Hlajenje kleti.** — Pri prezračevanju kleti se mnogokaj zakrivi. Namen je le, da klet ohranimo hladno in suho; večkrat se pa vsled občne zmore baš nasprotno doseže, klet postane namreč topla in mokra. Hladilni prostor se sme le tedaj prezračevati, kadar je vnanji zrak hladnejši ali vsaj ne mnogo toplejši nego notranji. Kolikor gorkejši je zrak, toliko več vlage ima v sebi, tem mrzlejši postane, tem bolj se ta vlaga zgosti in sése. Če hladilno klet gorkega dne prezračujemo, zdi se nam vnanji zrak, dokler vleče v klet, hladan; a kadar jo napolni, shladi ga šele notranji zrak, s katerim se pomeša, prav do dobra, vlaga se zgosti in sése, in kmalu teče po stenah; klet postane zaradi tega vlažna in kmalu tudi zaduhla. Da se temu izognemo, moramo okna le po noči odpirati, in sicer, kolikor mogoče, pozno. Ni se bati, da je ponočni zrak škodljiv; je ravno tako čist kakor opoludanski in mnogo bolj suh. Predno izide solnce, moramo okna zapreti, in po dnevi naj bodo zaprta in zagrnena. Če je zrak v kleti vlažen, lahko ga usušimo, če ravno kuhanega apna v odprti posodi vanjo postavimo, kajti tako apno močno vlago na se vleče.

*** Kako dobiš kumarne pečke za seme?** — Izberi najlepše kumare družega nastavka na steblih in položi jih na kosce opeke. Ko so rumeni, jih potrgaj. Potem jih oberi na suhem zračnem kraju, da se dozore. Nato vzemi ven sredico s pečkami in deni je v skledo in čez 4 do 6 dni očisti pečke z izpiranjem na situ. Dobre pečke padejo v vodi na dno. Te se hitro posuše na solnci, z drgnjenjem se spravijo narazen, potem se pa shranijo. Kalivost ohranijo po pet ali šest, večsah še celo po več let.

Za kratek čas.

V cerkvi. — V neki gorski vasi so si omislili nove orglje. Proti koncu prve slovesne maše z novimi orgljami je neki mladenič v cerkvi na vse grlo zavriskal; ko so ga vprašali, zakaj je v cerkvi tako

zavriskal, se krepko odreže: „Vse je piščalo, vse je čvrčelo, mene je korajža prijela, pa sem zavriščal“.

L. B-r.

Vzгляд, kako si naša mladina ohrani znanje, ko ostavi ljudsko šolo:

V ligo ro dna gospica Ro Za li ja štu Bil V Ajdoščini štuzabnica V Oštariji in Koftarije. — Ko sem naslovljeni pohvalil pošiljavca onega pisma, da zna dobro pisati, mi dobrovoljno pritrđi: „ja, ja, saj je hodil v šolo“.

I. Stolp.

(Poslal Fr. Vogrič v Gorici.)

Postavite na mesto črk besede, ki pomenjajo: 1) črka, 2) možko ime, 3) žensko ime, 4) riba, 5) lirska oblika, 6) ujetnik, 7) duhovnik, 8) drevo, 9) gora, 10) žaloigra, 11) rastlina, 12) ptič, 13) ženski imeni, 14) a) pisatelj, b) pesnik.

a
a a a
a a a
a a i
b c c c č
č č e e č
e e e e g
g g i i i
i i i i j j k
k k l l l m m
m n n o o o
o o p r r r r
r r r s s s t t t t
t t t u u u v v z

(Srednja vrsta od zgori dolj dá ime in priimek slovečega pesnika.)

II.

(Poslal J. Kuštrin v Rakoven.)

a a a a a
a a a k k
l n n o o
o r r r s
t t t v v

Postavite gornje črke tako, da se bo čitalo vodoravno in navpično od zgoraj dolj: 1. vrsta del rastline, 2. vrsta del zemljišča blizu hiše, 3. vrsta, svet, po katerem voda ne teče, 4. vrsta piča za živino, 5. vrsta kraj na Primorskem.

[Rešitev in imena rešilcev prihodnjic].

Rešitve nalog v zadnjem „Primoreu“.

I. Križ.

o s a
d v a
r e n
p o r o t n i k i
f e r d i n a n d
f r a n c o s k o
b i č
g r k
k i t
a l i s
r i s
a n a
n e m e i
a r z e n i k
e l e k t r i k a
n a s p r o t n i k i
m a d r i d d u n a j

Rešitev se torej glasi: Sveti Ciril in Metod.

Rešilca Franjo Vogrič v Gorici, Alojzij Hrovat v Dobravljah.

II. demant.

k
m a h
p o ž a r
k a ž i p o t
č o p k a
b o r

Poslano.*)

Slavno uredništvo „Soče“ in „Primorca“

v Gorici.

Prosim slavnoisto, naj blagovoli sprejeti v čislani številki obeh časopisov sledeči popravek:

Ne odgovarja resnici, kar je pisala „Soča“ v 35. številki dne 28. avgusta t. l., da sem jaz odpustil iz službe g. Severja radi reči, ki se je zgodila pred kavarno „Imperiale“ in sploh radi tega, kar se je o tem pisalo. Resnica je nasprotno, da sem odpustil g. S. dva dni prej nego sem to hotel storiti in sicer le radi tega, ker sem bil že sit raznih reči, ki so mi prihajale do ušes, v kolikor se je dostajalo njegove osebe in sploh, ker sem ga nameraval zamenjati z drugim Slovincem. To sem tudi storil, danes je na njegovem mestu drugi Slovenec zraven treh drugih, kateri so tudi v moji prodajalnici.

Ne odgovarja resnici trditev v „Primorcu“ št. 18. z dne 1. sept. t. l., v kolikor se dostaja navoda v vestici „Lepi tovariši

* Za sestavke pod tem naslovom je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor nalaga tiskovni zakon — Op. ur.

res!“, da sem namreč odpustil g. Severja brez, da sem mu hotel plačati postavno odpravnino.

Res pa je, da sem ponujal g. S. mesečno odpravnino z mesečno plačo — po odbitku mojih terjatev — in z opazko, da sem mu pripravljen plačati še večjo odpravnino, ako mu bo ista priznana — a g. Sever ni hotel sprejeti denarja, šel je iskati svojo pravico — in jaz tudi svojo.

Ne odgovarja resnici navod v isti številki pod naslovom „dvojna mera“, da sem jaz nasprotnik Slovencev — to se mi ne more dokazati, kajti moje 27-letno trgovanje se Slovenci govori drugače, jaz spoštujem vsako narodnost, ker tako zahteva moja kupčija in radi tega nimam vzroka nasprotovati najmanj Slovincem. V tem pogledu me poznajo vsi, ki so kdaj z menoj kupčevali, me pozna ljudstvo v vseh krajih — zna, da Moze ni bil in ni nasprotnik, oziroma sovražnik Slovencev.

Vsi napadi na mojo tvrdko so bili tedaj le prenagljeni in so prišli v zvezo z takimi dejstvi, katere nisem imel nikoli na mislih in radi tega upam, da si slavno občinstvo reč trezno razsodi.

Toliko v moje opravičevanje in v pojasnilo onim, ki niso reč hladnokrvno tolmačili.

V nadeji, da slavno uredništvo sprejme te vrstice kot nepristransko opravičevanje, beležim se z posebnim spoštovanjem, v Gorici, 22. sept. 1896.

G. Mose
trgovec v Raštelu.

Loterijske številke.

12. septembra:

Trst 83 79 72 27 41
Linc 44 66 20 88 3

19. septembra:

Gradec 61 77 25 63 83
Dunaj 68 88 10 47 24

26. septembra:

Trst 58 1 42 71 28
Linc 30 87 85 33 40
Inomost 13 72 42 34 10

Dunajska borza

26. septembra 1896.

Skupni državni dolg v notah . . . 101 gld. 45 kr.
Skupni državni dolg v srebru . . . 101 „ 55 „
Avstrijska zlata renta 123 „ 30 „
Avstrijska krona renta 4% 101 „ 15 „
Ogerska zlata renta 4% 122 „ 05 „
Ogerska krona renta 4% 99 „ 05 „
Avstro-ogerske bančne delnice . . . 951 „ — „
Kreditne delnice 368 „ — „
London vista 119 „ 95 „
Nemški drž. bankovci za 100 mark . 58 „ 85 „
20 mark 11 „ 74 „
20 frankov 9 „ 54 1/2 „
Italijanske lire 44 „ 30 „
C. kr. cekini 5 „ 68 „

CENIK

mlinov „Erste Ofen-Pester Dampf-mühlen“.

Via Cappuccini N. 11,

(v bivši tovarni sladkorja).

Pšenični gres N.	B	fl.	14-20
" "	C	"	14-—
Pšenična moka	0	"	13-70
" "	1	"	13-30
" "	2	"	12-90
" "	3	"	12-50
" "	4	"	12-—
" "	5	"	11-50
" "	6	"	10-90
" "	7	"	9-40

Pšenične otrobi drobne a fl. 4-55 — debele a fl. 4-75, zob a fl. 7-—, turšica ogerska fl. 5-—, domača fl. 6-—, Sol, turšična moka in drugi pridelki.

Za več ko 25 stotov (kvintalov) po sporazumljenji.

Zaloga pridelkov iz Monastera.

Riž mutico I.a a fl. 24 za 100 kg.
" " II.a " " 22 " " "
" " III.a " " 19 " " "
in ceneje vrste od drugih tovarn.

Vino za domačo rabo v sodčkih po 56 litrov: po 14, 16, 18, 20 in 24 kr. liter.

Vse brez zaveze.

Josip Črnigoy

mizar v ulici del Bosco se priporoča rojkom v Gorici in na deželi za vsakovrstna mizarska in tapecirarska dela. 63 (c. l.)

Tržne cene.

za 100 kilov

Kava: Santos gld. 132— do 140—
Sandomingo 160— „ —
Java 160— „ 164—
Cejlon 185— „ —
Moka 192— „ —
Sladkor 36 1/2 „ 37—
Speh 52— „ 56—
Petrolj v sodu 18 3/4 „ —
v zaboju 6-10 „ —
Maslo surovo 64— „ 66—
kuhano 80— „ —

Moka: (Majdičeva):

št. 0 gld. 13-50, št. 1 gld. 13-30, št. 2 gld. 13—,
3 „ 12-60, 4 „ 12-10, 5 „ 11-30,
št. 6 gld. 10-50, št. 7 gld. 8-70

Ogerska:

št. 0 gld. 13-40, št. 1 gld. 12-90, št. 2 gld. 12-50,
3 „ 12-20, 4 „ 11-70, 5 „ 11-20,
št. 6 gld. 9-90, št. 7 gld. 8-50

Otrobi debele gld. 4-60 do 4-70
drobne 4-60 „ —
Turšica navadna 5.50 „ 6-40
Oves 7.— „ —

Ozira vreden zaslužek

posebne vrste in dolgotrajnosti ponudi se v vsakej fari razumljivim, krepostnim in spoštovanim osebam.

Pismena vprašanja pod „9132“, Gradec, poste restante. 32, 25—25

Za mlekarje in gospodarje!

Tvrdka G. Ferd. Resberg v Gorici je spravila v trgovino novo vrst moke za rejenje živine, katero uporabljajo že v planinskih deželah vsi živinorejci in mlekarji. Ta S. 123 8—7

moka za pitanje

je pripoznana po c. kr. kmetijskem poskušališču v Gorici kot izborna sredstvo za rejenje in jo priporoča odjemnikom radi svoje redilne lastnosti za boljšo kakovost kravjega mleka.

Moka za pitanje se dobiva v zaznamovanih in s svincem zapečatenih žakljih od 50 kg. po 3 gld. pri tvrdki

J. Kaučič v Gorici

na Kornju ter pri tvrdki G. Ferd. Resberg v Gorici v stari cukrarni v kapucinski ulici. P. 53 7—3

France Toroš,

mizarski mojster v Medani

šteje si v čast javiti slavnemu občinstvu na deželi, da ima svojo delavnico in zalogo različnih mizarskih izdelkov v Medani. Zagotavlja točno postrežbo izvršenih izdelkov ter sprejema vsakovrstna naročila te stroke po zmernej S. 168 3—2 ceni. P. 62 2—1

Odvetnik

dr. Camillo vitez Egger

je preložil z dnem 1. avgusta t. l. svojo pisarno v Baumannovo hišo v Gosposki ulici št. 7. prvo S. 137 6—6 nadstropje. P. 57 6—3

S. 103 10—9 IZDELOVANJE P. 45 12—3
strojev in priprav vseh vrst Ivan Schindler, Dunaj-Himberg.

Priprave in stroji za poljedelstvo, vinarstvo, kavarnarje, gostilničarje, mesarje, sladčičarje, barvarje, sedlarje, tapecirarje itd., kakor tudi za domače gospodarstvo — vse po najnižjih tovarniških cenah.

Geniki v slovenskem jeziku in z nad 300 podobami gratis in franko. Obračati se je naravnost na

Johann Schindler, Wien-Himberg.

Oglas.

Podpisani si štejejo v čast naznaniti slavnemu občinstvu, da jim je dovolilo visoko e. kr. namestništvo z odlokom z dne 26. januarja 1896. št. 20.987, da smejo vršiti pogrebno podjetje v mestu Gorici pod imenom

Nuova impresa pompe Funebri

(Novo podjetje za pogrebe).

V svesti si resnega vodstva tekega podjetja z ono točnostjo, katera se zahteva od cenj. naročnikov in od mestnega podjetja z zmernimi zahtevami, nadejajo se podpisani, da bodo mogli zadovoljiti vse one, ki jih bodo počastili z naročili, v se-dežu podjetja v gledišni ulici (via Teatro št. 8.

V Gorici, 24. septembra 1896.

Ziani Alojzij — Gall Karol
Terpin Ivan.

S. 170 2-1 P. 65 2-1

Išče se sposobna oseba kot sluga ali oskrbnik

ki zna slovenski in vsaj nekaj italijanski. — Pismene ponudbe pod „sluga“ ali „oskrbnik“ upravnistvu našega lista.

S. 169 2-1 P. 64.

Kathreiner's
KNEIFEROVA SLADNA KAVA
je kot
primes k bobovi kavi
edro zdrava
kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kile
za 25 kr.
Svarilo! Zaradi ničvrednih
ponarejenih izdelkov je
treba paziti na izvirne za-
voje z imenom
Kathreiner

Klepar Artur Makutz

Ozki ulici (via Stretta) št. 1 v Gorici priporoča-
škopilnice proti peronospori (ponovljene po
Vermorelovi sestavi) iz trdega in svetlega bakra pri-
prosto sestavljene. Zalistke (valvole) se lahko premenja.
Gena je zelo nizka. Popravlja druge škropilnice. Spre-
jemlje naročila za druga kleparska dela. Postreže po-
šteno in solidno. 62, 3.

Strugarska delavnica

Andreja Reja v Podgori

priporoča se

za vsakovrstna strugarska dela,
kakor: čolne, kroglice za igre,
noge za mize, omare, škrinje itd.
Postreže po ceni in izdeluje dobro. Priporoča
se rojakom v Gorici in na deželi.

Ivan Domicelj v Korminu

na glavnem trgu v nekdanji Pallovi hiši
priporoča rojakom iz Brd svojo trgovino je-
dilnega blaga in domačih, zunanjih pridelkov,
n. pr. sladkor, kavo, riž, olje, moko in
druge reči, dalje petrolij ter raznovrstne
sveče za cerkve in pogrebe. 68 3

Postrežba je vestna in poštena, cene zmerne.

Prodaja

STEINFELDSKO PIVO, vino in žganje

M. Brass, v Gorici na Kornu

(v bivši Reichovi hiši).

Radi dobička na sadju in vinu!

STISKALNICE za sadni mošt za vino iz grozdja

z vedno delujočim dvojnatis pritiskalom in ravnalom tlačilne moči „Hercules“ z jamstvom največje vsposobljenosti za delo do 20% večja nego pri drugih stiskalnicah.

Mlini za sadje in grozdje

Robkači za grozdje. — Popolne moštarne stojče in vozne.

Stiskalnice za sok, mlini za pripravljanje malinoveca in drugih sadnih sokov.
Sušilnice za sadje in zelenjad, stroji za olupljanje in rezanje sadja.
Najnovejše samodelujoče patentovane trine in cvetlične škropilnice „Syphonia“

Izdelujejo in razpošiljajo pod jamstvom
kot posebnost najnoveje, najizvrstnejše, najtrajnejše, pripoznano najbolje sestave

PH. MAYFARTH & Co.

c. kr. jedino priv.

TOVARNA KMETIJSKIH STROJEV, LIVARNA IN FUŽINA NA PAR.

Dunaj, II. Taborstrasse 76.

50 10-2 Odlikovan z 390 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svetinjami.

Obsežni popisi in mnogobrojne priznalnice zastoj. — Zastopniki in prekupci se iščejo.

Slovanski obrtniki in trgovci.

Franjo Jakil
Tovarnar kôž v Rupi
zaloga v Gorici Raštel 9.

Lončar Alojz Černe
v Kobaridu izdeluje vsakovrstne
lončene peči in modovnice za
ognjišča po najnovejših uzorcih.
Gene so nizke in dobro blago.
Prevzame tudi stavbinske okrase
po doposlanih načrtih.

ANTON OBIDIČ
čevljar v Semeniški ulici št. 4 se
priporoča Slovincem v Gorici in
v okolici za blagohotna naročila.

Gostilničar Ivan Lisjak
pri „Rajhu“ št. 5. na Kornu, priporoča svojo
gostilno: vino belo vipavsko in brisko, teran
kraški, pivo steinfeldsko, kuhinja dobra, sobe iz-
vrstne za prenočišče, prostorni hlevi za živino.
Gene primerne.

Trgovec z vinom Anton Čoš,
v Nunski ulici, v Gorici (gostilna pri „belem
zaju“) priporoča bogato zalogo vsakovrstnega
belega in črnega vina v sodčkih od 56 l. naprej,
katerega ima v svoji zalogi v gledišni ulici, 20.
Gene zmerne, poštena postrežba.

Fotograf A. Jerkič
na Travniku
priporoča svoj fotografski
zavod zavednim Slovincem na
Goriškem.

IVAN DEKLEVA
veletržec z vinom,
ima v svojih zalogah vseh
vrst domačih in istrskih vin.
Gene zmerne.

Pek Karol Drašček
priporoča
pekarijo v Riva Corno 4
in podružno prodajalnico kruha
v Semeniški ulici 2.

Svečar J. Kopač v Gorici
Solkanska ulica 9
priporoča pristne čebelno-voščene sveče
kg po gl. 2.45. Za pristnost jamči s 1000 kron.
Sveče slabjših vrst po jako nizki ceni. Zaloga
kadil za cerkve po gl. 1.20, 1 gl., ter 50 kr. kg.
Razpošilja na vse kraje avstro-ogerske monarhije.

Trgovec z vinom Ant. Pečenko
Vrtna ulica št. 8.
priporoča v sodčkih od 56 litrov naprej
pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,
briskih in istrskih vinogradov. — Gene zmerne,
postrežba točna.
Za pristnost vina jamči.

Anton Kuštrin
v Gosposki ulici št. 23
priporoča
svojo trgovino raznih jedilnih
potrebščin. Postrežba točna.

Gostilničar Ivan Reja
priporoča svojo gostilno „pri
golobu“ za vojašnico št. 7.
Vino belo in črno prve vrste.
Kuhinja dobra. Gene zmerne.

Usnjar Franc Bensa
v Ozki ulici 8
priporoča vsakovrstno usnje,
podplate, kopita, orodje in druge
potrebščine za čevljarje.

Anton Koren
Gosposka ulica 4
priporoča razno lončarsko, porcelansko in stekleno
blago, reže in uklada šipe ter pripravlja okvirje.

Tovarna piva Fr. Waňek
na Goriščeku
priporoča svojo zalogo goriškega piva.

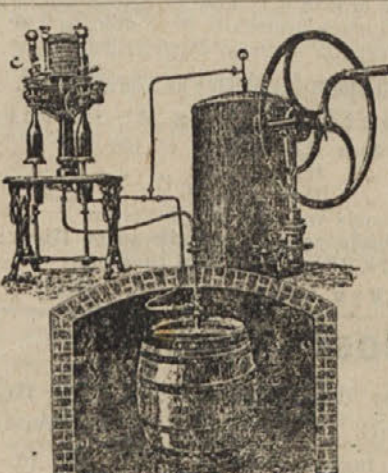
Andrej Čermelj
na Kornu
priporoča svojo zalogo razno-
vrstnega jedilnega blaga. —
Postrežba vestna.

Klobučar Anton Fon
v Semeniški ulici
priporoča svojo bogato zalogo
klobukov in kap ter gostilnico
preskrbljeno z izborn. vini.

Andrej Jakil
Tovarnar kôž v Rupi
p. Miren.
Prodajalnica na Kornu v Gorici.

Papirnica Antona Jeretiča
v Semeniški ulici in za veliko vojašnico
priporoča vse izdelke, ki spadajo v šolsko in
pisarniško stroko, kakor peresa, svinč-
nike, papir, knjižice itd.

Saunig & Dekleva
glavna zaloga koles „Swift“ v ulici Fran Josipa
št. 4. — Zaloga pušk, streljiva, šivalnih strojev
itd. v nunski ulici št. 16. — Popravljavnica koles
in izdelovalnica žičnih blazin v nunski ulici št. 14.

JOS. VINDYŠ

tovarna strojev in livarna

Praha - Smichov, Vinohradská ulica št. 94.

priporoča

patentne stočilne stroje

brez zamaševanja in s sočasnim zamašenjem
steklenic.

ZRAČNE TLAČILKE

(lastna iznajdba)

povsem nove, zboljšane sestave, kotle s pumpe, čistila za stekle-
nice, zamašilke in kaprovalke steklenic, tlačilke, parni ven-
tili in zaklopnice vseh vrst iz rdečega zlitka, medenine ali železa od
najmanjšega do največjega obsega.

Geniki na zahtevo brezplačno.